

UKREPI ZA OKREPITEV SEMENARSTVA 2014 - 2020

Krepitev semenarstva je nujna tako zaradi njegovega prispevka k **prehranski varnosti** kot tudi zaradi **ohranjanja biotske raznovrstnosti v kmetijski pridelavi**.

Potrebna je okrepitev znanja in stalna strokovna podpora na področju semenarstva ter **ustrezno povezovanje vseh deležnikov** od pridelovalcev, semenarjev in žlahtniteljev do znanstveno-raziskovalnih inštitucij in upravnih organov. Taka povezanost je najboljša zagotovilo, da bodo na trgu na voljo zelene sorte, ki imajo zahtevano in s strani uporabnikov pričakovano kakovost. Upoštevanje vsega naštetega odpira nove možnosti tudi za okrepitev slovenskega semenarstva.

Tržne možnosti v Sloveniji pridelanega semena so potencialno velike, saj razen pri strnih žitih pretežno uporabljamo seme, kupljeno v tujini. Potrebno bi bilo **odpraviti razloge, ki zmanjšujejo konkurenčnost lokalnega semenarstva** in uvesti ukrepe, ki bodo semenarjem pomagali vzdrževati lokalne sorte in pridelovati kakovostni semenski material ter tako spodbuditi semenarska distribucijska podjetja, da bi ob tujem semenu uporabnikom zagotavljala tudi lokalno pridelano seme po konkurenčnih pogojih (cena, kakovost). To velja tako za konvencionalno kot ekološko pridelavo semena.

Slovenija ima na posameznih območjih dovolj ugodne talne in podnebne pogoje za pridelovanje semena skoraj vseh vrst poljščin in zelenjadnic, ki jih pridelujemo tudi za hrano in krmo. Posestna struktura in razdrobljenost njiv je lahko ovira za pridelavo semena nekaterih poljščin in zelenjadnic (izolacijske razdalje), lahko pa tudi prednost pri vrstah, kjer je pridelava delovno intenzivna in tehnološko zahtevna. Vsekakor imajo najboljše pogoje za tržno pridelavo semena večja kmetijska gospodarstva. **Tehnologija pridelave semena je v Sloveniji precej nazadovala**, z izjemo vrst, pri katerih se tehnologija semenarstva bistveno ne razlikuje od tehnologije pridelave poljščin (strna žita), zato bo treba za bolj uspešno semenarstvo okrepiti tudi strokovno znanje.

Za prilagajanje spremenjenim dejavnikom okolja je bistvenega pomena uporaba semena manj občutljivih sort tako poljščin kot zelenjadnic, kot tudi upravljanje in obvladovanje tveganj. Take so v prvi vrsti **lokalne sorte in nove sorte, vzgojene v spremenjenih rastnih razmerah iz avtohtonega genskega materiala**. V okviru Javne službe nalog rastlinske genske banke se izvaja naloga ohranjanja in trajnostne rabe rastlinskih genskih virov, ki jo izvajata izvajalca Kmetijski inštitut Slovenije in Biotehniška fakulteta ter podizvajalca Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo Slovenije in Fakulteta za kmetijstvo in biosistemske vede Maribor.

Leta 2014 je Ministrstvo zagotovilo dodatna sredstva za uvedbo ali nadaljevanje **javnih programov žlahtnjenja** (poleg že utečenega tovrstnega financiranja na področju hmeljarstva), in sicer žlahtnjenja krompirja, krmnih rastlin (izbranih vrst trav in metuljnic), zrnatih stročnic, ajde in zelja. Žlahtnjenje izvajajo na Kmetijskem inštitutu Slovenije, Biotehniški fakulteti in na Inštitutu za hmeljarstvo in pivovarstvo Slovenije.

Za hitrejšo introdukcijo najustreznejših tujih sort je bistvenega pomena **preizkušanje sort v različnih agroekoloških pogojih**. Zato je pri programu introdukcije sort v okviru javnih služb v poljedelstvu in vrtnarstvu poudarjena odbira sort, ki bodo ustrezale aktualnim podnebnim razmeram in ki bodo omogočale konkurenčno pridelavo.

Slovenske lokalne sorte so večinoma predmet podpore v okviru kmetijsko okoljsko podnebnih ukrepov Programa razvoja podeželja 2014-2020 (v nadaljevanju PRP 2014-2020). Semena teh sort kljub temu pridelamo manj kot so potrebe. Da bi vsaj nekoliko omilili ta primanjkljaj semena lokalnih sort so v PRP 2014-2020 **uvredene podpore pridelovalcem ekološkega semena**, z letom 2016 pa tudi podpore pridelovalcem semena lokalnih sort, ki jim grozi genska erozija iz t.i. PRP seznama sort (gre za konvencionalno in ekološko seme). V prihodnje bi bile smiselne podpore tudi domači pridelavi oz. semenarstvu novejših in produktivnejših sort, in sicer novo požlahtnjenih lokalnih sort, pa tudi tujih sort, ki se v postopkih tako imenovanega posebnega preizkušanja oziroma introdukcije izkažejo ustrezno prilagojene na slovenske podnebne razmere. **Nujne bi bile tudi podpore za vzdrževalce slovenskih (lokalnih) sort**, ki se zaradi majhnega trga oziroma povpraševanja soočajo s težavami.

Pridelovalci semena lahko kandidirajo tudi za ostale podpore iz Programa razvoja podeželja 2014-2020, kot so investicije v prepotrebno infrastrukturo in opremo predvsem za dodelavo semena, krepitev sodelovanja v semenarski verigi od ohranjanja rastlinskih genskih virov, preko selekcije in žlahtnjenja oz. razvoja novih sort, do razmnoževanja semena oziroma semenarstva in trženja semena ter ukrepe prenosa znanja vključno z vzpostavitvijo **močnejšega semenarskega demonstracijskega centra** zlasti v povezavi s poljedelstvom in vrtnarstvom.

MKGP, december 2018